

Znanstvena istraživanja u javnom zdravstvu

Lista prihvaćenih znanstvenih programa

Prosudbena skupina: Javnozdravstvena istraživanja

1. Jelena Macan Utjecaj okoliša i načina života na zdravlje
2. Matko Marušić Izgradnja osnovice znanstvenoistraživačkog rada u biomedicini
3. Željko Metelko Hrvatski model - model zdravstvene zaštite osoba sa šećernom bolešću u Hrvatskoj
4. Marjeta Mišigaj-Duraković Zdravstveni aspekti tjelesne aktivnosti
5. Igor Rudan Hrvatska Biobanka: Resurs za analizu odrednica zdravlja i bolesti u populaciji
6. Ivan Sabolić Eksperimentalna toksikologija prirodnih i sintetskih tvari
7. Zvonko Šošić Zdravlje i pravo na zdravlje pojedinca i zajednice: principi, praksa, politika
8. Eugenija Žuškin Zdravlje: interakcije gena, načina života, uvjeta rada i okoliša

Program: Utjecaj okoliša i načina života na zdravlje

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=280

Voditelj: Jelena Macan

Ustanova: Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada, Zagreb

Sažetak: Ključne i polazišne spoznaje: Rastući zdravstveni problemi kroničnih bolesti nalaze ishodište u modernom načinu života i rada. Dijelom su uvjetovani zagađenjem okoliša kemijskim, fizikalnim i biološkim čimbenicima, te njihovim interakcijama. Od posebnog su znanstvenog interesa bolesti nastale mogućim sinergističkim učinkom dugotrajne izloženosti niskim razinama nepovoljnih čimbenika u okolišu na ciljane organe i organske sustave. Nove tehnologije dovode do pojave novih zagađenja i štetnih okolnosti u općem i radnom okolišu među kojima se ističe izloženost neionizirajućem elektromagnetskom zračenju. Kronične nezarazne bolesti respiratornog, kardiovaskularnog i mišićno-koštanog sustava imaju sve veći udio u pobolu, invalidnosti i smrtnosti u suvremenom društvu, te predstavljaju značajan javnozdravstveni problem. Čimbenici radnog i općeg okoliša, modernog načina života i rada, te individualne karakteristike čovjeka susreću se u složenoj interakciji koja može dovesti do pojave profesionalnih zdravstvenih poremećaja, čija etiopatogeneza nije dovoljno razjašnjena. Ciljevi i hipoteza: Polutanti iz okoliša i čimbenici načina života, kao i njihovo međudjelovanje, etiopatogenetski su povezani s pojavom ili prevencijom kroničnih nezaraznih bolesti, a kvalitativno i kvantitativno se razlikuju s obzirom na dob, spol, psihologijske karakteristike, profesiju, regionalnu pripadnost, te se mijenjaju s razvojem društva. Očekivani rezultati: Određivanje uloge rizičnih i protektivnih čimbenika okoliša i načina života, te njihovog međudjelovanja u očuvanju zdravlja, kao i u pojavi i razvoju kroničnih nezaraznih bolesti respiratornog, kardiovaskularnog, mišićno-koštanog sustava, reproduktivskih poremećaja i bihevioralnih problema koji ugrožavaju zdravlje. Doprinos procjeni rizika izloženosti neionizirajućem visokofrekventnom zračenju u ljudi putem identifikacije specifičnih bioloških pokazatelja osjetljivosti i netermalnih bioloških učinaka na in vitro i in vivo modelima. Važnost: Multidisciplinarnim pracenjem izloženosti štetnostima okoliša i načina života, te učinaka takve izloženosti očekuje se doprinos razjašnjenju etiopatogeneze kroničnih nezaraznih bolesti uključujući profesionalne bolesti i bolesti u svezi s radom. Rezultati bi omogućili definiranje smjernica za javnozdravstveno djelovanje u prevenciji bolesti nastalih izloženosti i međudjelovanjem raznih zagađivača u okolišu i načina života.

Projekti unutar programa:

„Utjecaj okoliša i načina života na zdravlje“:

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=280

1. Irena Colić-Barić Prehrana, homocistein i kvaliteta koštanog tkiva
2. Selma Cvijetić-Avdagić Utjecaj čimbenika iz općeg i radnog okoliša na mišićno-koštani sustav
3. Jelena Macan Alergotoksični učinci čimbenika općeg i radnog okoliša
4. Mladen Pavlović PROCJENA RIZIKA POBOLA I SMRTNOSTI U POPULACIJI HRVATSKE: - PROSPEKTIVNA STUDIJA
5. Alica Pizent Učinci toksičnih i esencijalnih metala na reproduktivsko zdravlje muškaraca
6. Biserka Radošević-Vidaček Problem pospanosti: sociokulturalni, bihevioralni i psihofiziološki aspekti
7. Ivančica Trošić BIOLOŠKI POKAZATELJI DJELOVANJA ELEKTROMAGNETSKOG NEIONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Program: Izgradnja osnovice znanstvenoistraživačkog rada u biomedicini

Voditelj: Matko Marušić

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=191

Ustanova: Medicinski fakultet, Zagreb

Sažetak: KLJUČNE POLAZIŠNE SPOZNAJE: Program objedinjuje 8 projekata i otvara novo područje istraživanja - razvoj i testiranje postupaka za jačanje osnovice znanstvenoistraživačkog rada u medicini djelujući na promicanje poštenja i vrsnoće u znanosti, poboljšanje komunikacijskih sposobnosti znanstvenika i promicanje nazora medicine zasnovane na dokazima (EBM). CILJEVI I HIPOTEZE: Program pretpostavlja da je poštenje preduvjet svakoga uspjeha, a znanstveničke komunikacijske vještine neophodne za priključivanje globalnim znanstvenim tokovima. Rabi model djelovanja časopisa Croatian Medical Journal (CMJ). Jedan projekt će definirati prognostičke čimbenike uspješnog doktoriranja polaznika znanstvenog medicinskog doktorskog studija. Dva projekta analizirat će se stupanj (ne)poštenja među studentima medicine u Hrvatskoj; potom će se provesti intervencija promicanja kolegijalnog okruženja, te mjeriti učinak intervencije. Dalja 2 projekta ispitat će u lancima u CMJ proširenost plagijata i prepravljanja rezultata. Još 2 projekta uvode EBM u praksu hrvatskih liječnika. Jedan na mrežnoj stranici CMJ-a nudi liječnicima pomoć u potrazi za odgovorima na pitanja o bolesnicima, a drugi uvodi praksu EBM u Opću bolnicu u Slavonskom Brodu. Naposljetku, jedan će projekt raditi na komunikaciji između samih istraživača, tj. na boljemu prikazivanju rezultata istraživanja, a jedan će ponuditi tečajeve o znanstvenoj komunikaciji prema javnosti. OČEKIVANI REZULTATI Očekujemo da će intervencije predložene u programu ukupno poboljšati sve aspekte znanstvenog rada i publiciranja. METODE PROVJERE REZULTATA: Ankete o mišljenjima o okružju u znanstvenoistraživačkim ustanovama, oblicima ponašanja studenata, stavovima prema znanosti i testovi za ispitivanje obrazaca društvenog ponašanja. Psihologijski mjerni instrumenti procjene moralnog razvoja i rasuđivanja i radne motivacije. Računalni programi za procjenu plagiranosti, prepravljanja podataka, laganja pri ispunjavanju anketa i prepisivanja na testovima. Mrežno pronalaženje i procjena dokaza (meta-analiza i sustavnih pregleda) u sustavu EBM. ZNAČENJE PREDLOŽENOG ISTRAŽIVANJA: Sve aktivnosti Programa doprinijet će integraciji hrvatskih znanstvenika u europsku znanstvenu zajednicu, razvoju društva zasnovanog na ekonomiji znanja i utjecati na dugoročni razvoj biomedicinskih istraživanja u Hrvatskoj.

Projekti unutar programa:

„Izgradnja osnovice znanstvenoistraživačkog rada u biomedicini“:

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=191

1. Jadranka Božikov Međudjelovanje doktorskog studija i znanstvene produktivnosti u biomedicini
2. Vesna Ilakovac Valjanost podataka objavljenih u znanstvenom časopisu
3. Sunčana Kukulja-Taradi Strategija izgradnje akademskog okružja za poticanje moralnog razvoja
4. Matko Marušić Utjecaj znanstvenog časopisa na hrvatsku medicinsku zajednicu
5. Jelka Petrak Prijenos znanstveno utemeljenih medicinskih dokaza u kliničku praksu

Program: Hrvatski model - model zdravstvene zaštite osoba sa šećernom bolešću u Hrvatskoj

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=593

Voditelj: Željko Metelko

Ustanova: Klinika za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma Vuk Vrhovac

Sažetak: Multidisciplinarni pristup osobama sa šećernom bolešću preduvjet je za optimiziranje kliničke skrbi i smanjivanje rizika komplikacija u ovoj skupini kroničnih bolesnika. Pretpostavlja se da će se objedinjavanjem epidemiološkog, biomedicinskog i psihosocijalnog istraživačkog pristupa doprinijeti boljem razumijevanju kompleksne etiologije komplikacija šećerne bolesti, te ostvariti pozitivan učinak na njihovu prevenciju i liječenje. Ciljevi programa su: 1. Utvrditi učestalost kasnih komplikacija šećerne bolesti u Republici Hrvatskoj, uključujući retinopatiju, nefropatiju, komplikacije na miokardu, cerebrovaskularne komplikacije, komplikacije na perifernim krvnim žilama udova, perifernu neuropatiju i visceralnu neuropatiju. 2. Unaprijediti prepoznavanje depresije kao rizičnog čimbenika za razvoj komplikacija, te utvrditi učinke psihoedukacijske intervencije na psihološke i medicinske ishode liječenja u depresivnih bolesnika sa šećernom bolešću. 3. Utvrditi u kojoj je mjeri razina adiponektina i upalnih čimbenika povezana s nastajanjem kasnih dijabetičkih komplikacija, poglavito nefropatije, te ispitati učinke terapijskih intervencija na vrijednosti upalnih čimbenika i adiponektina, biljege bubrežne funkcije i metaboličkog sindroma, te pokazatelje regulacije glikemije. Rezultati će se prikupljati u okviru Hrvatskog modela zdravstvene zaštite bolesnika – funkcionalne mreže zdravstvenih ustanova koja obuhvaća referentni centar za šećernu bolest- Kliniku Vuk Vrhovac, regionalne centre za dijabetes u Zagrebu, osijeku, Splitu i Rijeci, županijske centre za dijabetes, te liječnike obiteljske medicine povezane sa županijskim centrima. Mreža omogućava kontinuirani protok informacija, te je rezultirala uspostavljanjem CroDiabNET-a i CroDiabWEB-a registra za šećernu bolest Republike Hrvatske. Rezultati će se provjeravati sustavnom provjerom kvalitete podataka, te statističkim postupcima koji su uvriježeni u epidemiološkim, biomedicinskim i psihološkim istraživanjima. Program istražuje različite aspekte komplikacija šećerne bolesti koje prema podacima istraživanja, impliciraju enormne osobne, socijalne i ekonomske posljedice. Uključena istraživanja unaprijedit će kvalitetu podataka u ovom području, promovirati biosihološki pristup osobama sa šećernom bolešću i istražiti nedostatno razjašnjene rizike za razvoj mikrovaskularnih komplikacija. Uključene terapijske intervencije hipotetski će modificirati čimbenike rizika komplikacija.

Projekti unutar programa: „Hrvatski model - model zdravstvene zaštite osoba sa šećernom bolešću u Hrvatskoj“:

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=593

1. Spomenka Ljubić Uloga adiponektina i upalnih čimbenika u razvoju komplikacija šećerne bolesti
2. Željko Metelko Ispitivanje učestalost kroničnih komplikacija šećerne bolesti u R Hrvatskoj
3. Mirjana Pibernik-Okanović Učinci psihoedukacije na ishode liječenja u depresivnih dijabetičkih bolesnika

Program: Zdravstveni aspekti tjelesne aktivnosti

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=299

Voditelj: Marjeta Mišigoj-Duraković

Ustanova: Kineziološki fakultet, Zagreb

Sažetak: Nedovoljna tjelesna aktivnost uz nepravilnu prehranu i posljedičnu pretilost čimbenici su koji značajno doprinose razvoju kroničnih posebno srčanožilnih bolesti, te čine rastući javnozdravstveni problem posebice u društvima koje karakterizira veliki udio populacije starije dobi. Poznavanje promjena tijekom dobi i povezanosti parametara procjene tih rizika s razvojem kroničnih srčanožilnih bolesti u odrasloj dobi, poznavanje zdravstvenih navika, znanja o prehrani i njihovom utjecaju na prehranu te motivacijske tendencije i odrednice u pojedinim populacijskim skupinama preduvjet je planiranja učinkovitih mjera podizanja razine tjelesne aktivnosti. Cilj programa je istražiti zdravstvene i psihološke aspekte tjelesne aktivnosti, vježbanja i sporta u osoba različite kronološke i biološke dobi, istražiti somatske, funkcijske, zdravstvene i motivacijske osobitosti, zdravstvene i prehranske navike i znanja o prehrani u odnosu na tjelesnu aktivnost te istražiti relacije između navika glede tjelesne aktivnosti, prehrane, konzumacije alkohola i pušenja i čimbenika rizika obolijevanja od srčanožilnih bolesti. Očekuje se da će rezultati dati uvid u povezanost somatskog, funkcijskog i zdravstvenog statusa u adolescentnoj i odrasloj dobi u odnosu na navike tjelesne aktivnosti te dati uvid u povezanost razine treniranosti i učestalosti bolesti kod sportaša. Rezultati će doprinijeti poznavanju povezanosti energetskog utroška i razine tjelesne aktivnosti s biološkim čimbenicima rizika za razvoj kroničnih kardiovaskularnih i metaboličkih bolesti. Približit će nas kriterijima biološke starosti s kliničkog i tjelovježbenog gledišta. Dobit će se uvid u različitost motivacijskih profila trenera i sportaša te različitost njihove percepcije rukovodećeg ponašanja, i njihove posljedice na motivaciju za vježbanje i kvalitetu života. Dobit će se bolji uvid u znanje o prehrani u sportaša, njihove prehranske navike i odnos između znanja i navika; kao i u zdravstvene navike sportskih trenera vezane uz tjelesnu aktivnost, prehranu i pušenje te relacije između zdravstvenih navika i faktora rizika od srčanožilnih bolesti. Dobivene spoznaje bit će osnova znanstveno utemeljenom planiranju i monitoriranju interventnih mjera podizanja razine zdravstveno korisne i sigurne tjelesne aktivnosti ali i trenažnog procesa sportaša, motiviranosti za tjelesnu aktivnost i adekvatne prehrane aktivnih osoba različite dobi u prevenciji kroničnih srčanožilnih bolesti.

Projekti unutar programa:

„Zdravstveni aspekti tjelesne aktivnosti“:

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=299

1. Zijad Duraković Promjene funkcija organa starenjem, radna sposobnost i biološka dob
2. Goran Leko Razina treniranosti i incidencija bolesti/ozljeda kod plivača
3. Branka Matković Znanje o prehrani i prehranske navike sportaša
4. Marjeta Mišigoj-Duraković Značaj razine tjelesne aktivnosti u prevenciji kroničnih srčanožilnih bolesti
5. Nataša Viskić-Stalec Dispozicijske i situacijske odrednice motivacije i kvaliteta života vježbača

Program: Hrv. Biobanka: Resurs za analizu odrednica zdravlja i bolesti u populaciji

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=172

Voditelj: Igor Rudan

Ustanova: Medicinski fakultet, Zagreb

Sažetak: Kvaliteta informacije o zdravlju, bolesti i izloženosti rizicima u populaciji temelj je planiranja zdravstvene skrbi i razvoja strategije zdravstvenih istraživanja. Program predlaže pokretanje sveobuhvatnog nacionalnog javno-zdravstvenog istraživanja koje će udružiti istraživače-epidemiologe iz svih područja Republike Hrvatske međusobno, kao i s istraživačima iz bazičnih i kliničkih znanosti, te omogućiti novu kvalitetu informacija o odrednicama vodećih zdravstvenih problema stanovništva, a u javno-zdravstvena istraživanja uvesti najnovije molekularne i biotehnološke istraživačke metode. Ciljevi kreiranja nacionalne Biobanke su: 1. Deskriptivni (informacijski): Prikupljanje reprezentativnog uzorka 4.500 stanovnika Republike Hrvatske (RH) i provođenje međunarodno standardiziranih zdravstvenih anketa, biokemijskih analiza i pohrana uzorka DNK, radi određivanja standarda izloženosti rizicima, biokemijskih vrijednosti i genskih frekvencija u populaciji RH; 2. Analitički: Usporedba rezultata s prethodnim istraživanjima u RH, s drugim državama, te analize: (i) kretanja zdravstvenih indikatora u vremenu; (ii) utjecaja primorskog i kontinentalnog načina života na zdravlje; (iii) kasnih posljedica ratnih zbivanja; (iv) promjena genetske strukture urbanizacijom; (v) seroepidemioloških obilježja; (vi) jednakosti i pravičnosti u zdravstvu; 3. Eksperimentalni: Istraživanje odrednica vodećih javno-zdravstvenih problema u RH podložnih prevenciji (kardiovaskularne bolesti i metabolički sindrom, zloćudni tumori, nesreće i zarazne bolesti), kao i onih nejasne etiologije (nekoliko bolesti u ranoj dobi, dijabetes tipa 1, bolesti motornih neurona, multipla

skleroza), te odrednica duboke starosti (stogodišnjaci). U program je udruženo 12 pojedinačnih istraživačkih projekata iz Zagreba, Splita, Osijeka i Rijeke, koje vode znanstvenici raznih usmjerenja, a predlažu informatičkim umrežavanjem stvoriti Biobanku - registre zdravih ispitanika i pacijenata sa specifičnim bolestima ili stanjima, te pohranjenih bioloških uzoraka, radi istraživanja nasljednih i okolišnih odrednica zdravlja i bolesti, te razvoja strategija suzbijanja bolesti i poboljšanja zdravlja na razini populacije. Program se temelji na suradnji više priznatih skupina istraživača, multiregionalnosti i multidisciplinarnosti, postojećoj međunarodnoj suradnji i osiguranom sufinanciranju kroz tekuće međunarodne projekte, te razvijanju vlastitih potencijala kroz nastavak prethodnih istraživanja.

Projekti unutar programa: „Hrvatska Biobanka:Resurs za analizu odrednica zdravlja i bolesti u populaciji „
http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=172

1. Ervina Bilić Odrednice i rana dijagnoza bolesti motoričkih neurona u populaciji Hrvatske
2. Rosanda Mulić Seroepidemiologija, nasljedna predispozicija i zarazne bolesti u Hrvatskoj
3. Dinko Puntarić Istraživanje dugotrajnih posljedica ratnih zbivanja na zdravlje stanovništva
4. Diana Rudan Nasljedne i okolišne odrednice duboke starosti - hrvatski stogodišnjaci
5. Igor Rudan Odrednice zdravlja i bolesti u općoj i izoliranim ljudskim populacijama
6. Ranko Stevanović Odrednice jednakosti i pravičnosti u zdravlju i zdravstvenoj zaštiti u Hrvatskoj
7. Dražen Stojanović Čimbenici zdravlja u primorskom okolišu Hrvatske
8. Ariana Vorko-Jović Rizici za višekratne nesreće među ozlijeđenima na bolničkom liječenju
9. Tatijana Zemunik Genetska epidemiologija šećerne bolesti tip 1 u populaciji Hrvatske
10. Ariana Znaor Odrednice multiplih primarnih sijela raka u populaciji

Program: Eksperimentalna toksikologija prirodnih i sintetskih tvari

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=162

Voditelj: Ivan Sabolić

Ustanova: Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada, Zagreb

Sažetak: Različite prirodne i sintetske tvari onečišćuju životni i radni okoliš i štete zdravlju ljudi i životinja. Od prirodnih tvari, neki teški metali (Cd, Pb, Hg, Pt) već u malim koncentracijama oštećuju građu i funkciju ciljnih organa (jetra, bubreg), esencijalni elementi (Fe, Zn, Cu, Se, Mn) toksični su samo u visokim koncentracijama, a mikotoksini (okratoksini, fumonizini), koji su metabolički proizvod plijesni, djeluju hepatotoksično, nefrotoksično, kancerogeno i teratogeno. Toksične sintetske tvari, kao organofosforni spojevi (pesticidi, dezinfekcijska sredstva, živčani bojni otrovi, neki lijekovi), inhibiraju aktivnost kolinesteraza, a citostatici, anestetici, melitin, spojevi u zubnim ispunima te (ne)ionizirajuće zračenje, uzrokuju oštećenja genoma. Iako većina navedenih tvari u konačnici izaziva staničnu smrt apoptozom ili nekrozom, podrobni mehanizmi njihove toksičnosti slabo su poznati, a nedovoljno su istraženi i mehanizmi zaštite od otrovanja, te dijagnostika i liječenje nastalih oštećenja. Ovdje predlažemo teorijska i eksperimentalna istraživanja u kojima ćemo rabiti suvremene metode elektrokemije, molekularnog modeliranja, spektrofotometrije, citogenetike te stanične i molekularne biologije u modelima in vitro (nestanični medij, krv, kulture stanica, tkivo humanih organa) i in vivo (pokusne životinje) za studij: a) međudjelovanje metala i organofosforinih spojeva s različitim ligandima i modeliranja novih antidota, b) citotoksičnosti različitih organofosforinih spojeva i antidota, c) izloženosti osjetljivih skupina ljudi nekim metalima i učinaka kelatirajuće terapije, d) spolno ovisnih molekularnih mehanizama transporta i učinaka nekih toksičnih metala i mikotoksina u ciljnim organima i e) genotoksičnosti različitih mutagena i načina sprječavanja tih oštećenja. Očekujemo da će rezultati tih istraživanja biti korisni za humanu i veterinarsku medicinu i ekologiju jer će omogućiti bolje razumijevanje učinaka navedenih toksičnih tvari u stanicama sisavaca na molekularnoj razini, iznalaženje novih antidota, bolju procjenu ugroženosti ljudi toksičnim metalima, bolje mjere zaštite, dijagnostike i terapije nakon trovanja specifičnim tvarima te podizanje svijesti o potrebi bolje zaštite okoliša. Tim istraživanjima namjeravamo osposobiti i niz znanstvenih novaka do stupnja doktorata i pojačati domaću i međunarodnu znanstvenu suradnju.

Projekti unutar programa:

„Eksperimentalna toksikologija prirodnih i sintetskih tvari“:

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=162

1. Vera Garaj-Vrhovac Mutageni i antimutageni u ekogenetičkim istraživanjima
2. Vilena Kašuba Genotoksičnost kemijskih i fizikalnih agensa prirodnog i antropogenog podrijetla
3. Zrinka Kovarik Interakcije organofosfata, karbamata i određenih liganada s esterazama
4. Maja Peraica Toksični učinci mikotoksina na ljude i životinje
5. Martina Piasek Izloženost metalima i njihovi učinci u graviditetu i postnatalnom razdoblju
6. Božica Radić Terapijski učinak novosintetiziranih spojeva pri otrovanju organofosfatima
7. Ivan Sabolić Bubrežni prijenosnici u sisavaca; spolne razlike i učinci toksičnih metala
8. Jasmina Sabolović Modeliranje i međudjelovanje kompleksa prijelaznih metala i bioliganada

Program: Zdravlje i pravo na zdravlje pojedinca i zajednice: principi, praksa, politika

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=644

Voditelj: Zvonko Sošić

Ustanova: Medicinski fakultet, Zagreb

Sažetak: Ključne polazišne spoznaje Zdravlje je preduvjet napredka, a ne luksuz. Zdravstvena zaštita je investicija, koja će dovesti do većeg bruto domaćeg proizvoda (BDP), a ne potrošnja. Štednja nemože dovesti do većeg BDP. Stanovništvo očekuje sustav zdravstvene zaštite temeljen na uzajamnosti i solidarnosti. Zdravstveni radnici su motivirani da pružaju učinkovitu zdravstvenu zaštitu visoke kvalitete, ali trebaju podršku, edukaciju i uvjete. Centralizirani sustav nemože poboljšati zdravstveno stanje niti ostvariti financijsku stabilnost sustava. Ciljevi i hipoteze Prikazati učinke promjena u sustavu zdravstva na: zdravlje stanovništva, razvoj zdravstva, kvalitetu zaštite, jednakost/pravičnost te financijske učinke. Ukazati na moguće točke poboljšanja funkcioniranja. Predložiti rješenja, koja bi pridonijela učinkovitijem i djelotvornijem djelovanju sustava. Program polazi od pretpostavke, da promjene znatno utječu na količinu i kakvoću zdravstvenih usluga kao i na njihov ishod. Pokušaji da se obuzda porast troškova zdravstvene zaštite ugrožavaju učinkovitost, djelotvornost i pravičnost. Očekivani rezultati Od rezultata se očekuje da razjasne zablude vezane uz funkcioniranje sustava zdravstvene zaštite, koje zbog čestih odluka na prečac bez ozbiljnijih analiza, uz pokušaj kopiranja stranih rješenja bez da se uzme u obzir specifičnost vlastitih uvjeta i potreba, dovode do mnogih problema u funkcioniranju, financiranju i upravljanju sustavom. Analizom funkcioniranja pojedinih segmenata sustava i njegovih posljedica otkrile bi se zakonitosti u sustavu Hrvatskog zdravstva i ukazalo bi se na potrebne intervencije i poboljšanja. Važnost predloženog istraživanja U većini zemalja zdravstvena je zaštita izložena pokušajima reformiranja, koji pokušavaju obuzdati rastuće troškove i postići veću djelotvornost. Uglavnom se to svodi na smanjenje sredstava u zdravstvenoj zaštiti i pokušaj prebacivanja troškova na korisnike. Sva iskustva ističu opasnost od smanjenja dostupnosti zaštite onima kojima je najpotrebnija. Potrebe se ne zadovoljavaju na vrijeme pa se pogoršano zdravstveno stanje vraća u uznapredovalom stadiju težem za zbrinjavanje i zahtijeva još veće troškove. Bez ozbiljnog pristupa i znanstvene analize učinkovitosti i djelotvornosti sustava ne mogu se očekivati poboljšanja pa je krajnje vrijeme da se pristupi znanstvenom i stručnom uvidu u čimbenike važne za funkcioniranje zdravstvenog sustava i da se promađu primjenjiva rješenja.

Projekti unutar programa: „Zdravlje i pravo na zdravlje pojedinca i zajednice: principi, praksa, politika“:

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=644

1. Zdravko Ebling Model ranog otkrivanja raka integriran u praksu obiteljske medicine
2. Aida Mujkić-Klarić Sprečavanje nesreća i povećanje sigurnosti djece predškolske dobi
3. Gordana Pavleković Utjecaj organizirane edukacije na kvalitetu rada u izvanbolničkoj zaštiti
4. Selma Šogorić Ispitivanje učinkovitosti regionalnog, decentral. modela upravljanja za zdravlje

5. Zvonko Šošić Utjecaj organizacije na kvalitetu i efikasnost zdravstvene zaštite

Program: Zdravlje: interakcije gena, načina života, uvjeta rada i okolišahttp://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=292

Voditelj: Eugenija Žuškin

Ustanova: Medicinski fakultet, Zagreb

Sažetak: Kao sastavnica eko-sustava kome pripada čovjek je i značajan čimbenik koji djeluje na okoliš, ali i prima utjecaje od njega. Uz genetsko nasljeđe, čimbenici okoliša: voda, hrana, opći i radni okoliš, prepoznati su kao glavni uzrok pojave i pogoršanja bolesti. Primjerom aterosklerotskog procesa, koji je uvjetovan nizom čimbenika okoliša i nasljednih bolesti, oslikava se koliko je prepoznavanje sklonosti čimbenika okoliša ključno za medicinsku intervenciju, ali i za primarnu prevenciju. Radni uvjeti mogu dodatno oštetiti zdravlje i ugroziti život. Istraživanja učinaka onečišćenja zraka unutarnjih prostora je jedan od prioriteta SZO: ispituju se učinci izloženosti aerosolima na radnom mjestu, koji se osobito odražavaju na nastanak oštećenja dišnog i imunološkog sustava te kože. Dokazana je učinkovitost tjelesne aktivnosti na unaprjeđenje zdravlja, odgodu i usporenje razvoja određenih stanja poremećaja zdravlja i kroničnih nezaraznih bolesti. Adekvatnu analizu složenog odnosa stanja zdravlja čovjeka i okoliša, preciznije određivanje utjecaja na pojedine elemente zdravlja, prepoznavanje i procjenu ishoda zdravlja vezanih uz poduzete intervencije, potreban je odabir odgovarajućih, znanstveno utemeljeno prihvatljivih, suvremenih statističko-analitičkih instrumenata. Cilj je potaknuti zajednička istraživanja čiji su kratkoročni i dugoročni ciljevi sukladni ciljevima Nacionalnog vijeća za znanost u područjima kratkoročne (Okoliš i Zdravlje) i dugoročne (Zaštita okoliša, Zdravlje, Biotehnologija, Hrana, Temeljna istraživanja u medicini, biologiji i kemiji) strategije razvoja RH. Izučavanje međusobnog djelovanja okoliš-čovjek pokušat će se dati odgovore na pitanja KOLIKO i KAKO su genotip i okoliš odgovorni za nastanak bolesti i u kojem smjeru treba orijentirati zdravstvenu zaštitu. A kako čovjek djeluje na okoliš, istraživanjem međuodnosa čovjek-okoliš moguće je predložiti mjere za očuvanje okoliša i posljedično suzbijanje nastanka oštećenja zdravlja. Očekivani završni rezultat istraživanja su smjernice zamišljene kao interaktivno pomagalo koje će se moći koristiti u dizajnu istraživanja, prikupljanju podataka, analizi i interpretaciji rezultata znanstvenih i stručnih istraživanja. Osim toga, radom na ovom programu stvorit će se skupina bolje povezanih istraživača iz specifičnih multidisciplinarnih područja i tako omogućiti bolje upravljanje okolišem i zdravljem, provođenju javnozdravstvenih projekata i donošenju preciznijih zakonskih odredbi.

Projekti unutar programa:

„Zdravlje: interakcije gena, načina života, uvjeta rada i okoliša“:

http://zprojekti.mzos.hr/public/c-prikaz2_det.asp?psid=16&ID=292

1. Goran Ferenčak Molekularna osnova aterogeneze
2. Mirjana Kujundžić Tiljak Kako mjeriti zdravlje?
3. Jadranka Mustajbegović Zdravlje na radu i zdravi okoliš
4. Eugenija Žuškin Biološki učinci štetnih aerosola